Azərbaycanın regional liderliyini təmin edən uğurlu xarici siyasət

Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində dövlətlərin uğurlu mövqeyinin formalaşması səmərəli və balanslaşdırılmış xarici siyasətdən asılıdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən xarici siyasət ölkəmizin milli maraqlarının qorunmasına, suverenliyinin möhkəmləndirilməsinə və beynəlxalq nüfuzunun artırılmasına yönəlib. Bu siyasət praqmatizm, çoxvektorlu yanaşma və qarşılıqlı fayda prinsipləri əsasında qurulub.

Azərbaycan Prezidentinin dekabrın 17-də Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyanın dəvəti ilə bu ölkəyə rəsmi səfəri, səfər çərçivəsində keçirilən yüksəksəviyyəli görüşlər və aparılan danışıqlar da bunu bir daha nümayiş etdirdi və iki ölkə arasında formalaşmış strateji tərəfdaşlığın növbəti mühüm göstəricisi kimi yadda qaldı. Belə ali səviyyədə qarşılıqlı səfərlər, mütəmadi siyasi dialoqlar etimada, uzunmüddətli maraqlara əsaslanan Azərbaycan-BƏƏ münasibətlərini daha da möhkəmləndirir.

Bu münasibətlərin əsas gücü onların çoxşaxəli xarakterindədir. Siyasi əməkdaşlıqla yanaşı, iqtisadiyyat, enerji və xüsusilə bərpaolunan enerji sahələrində tərəfdaşlıq hər iki ölkənin gələcək inkişaf strategiyaları ilə üst-üstə düşür. Azərbaycan üçün BƏƏ qabaqcıl texnologiyalar, investisiya imkanları və qlobal bazarlara çıxış baxımından mühüm tərəfdaşdırsa, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri üçün Azərbaycan Cənubi Qafqazda etibarlı tərəfdaş, enerji və nəqliyyat-logistika baxımından strateji mövqeyə malik ölkədir.

Humanitar, mədəni və idman sahələrində əməkdaşlıq isə münasibətlərin "yumşaq güc" komponentini gücləndirir. Prezident İlham Əliyevin "Gələcəyin Oyunları 2025" kimi innovativ və qlobal miqyaslı bir tədbirin açılışında iştirakı Azərbaycanın yalnız regional deyil, qlobal təşəbbüslərə açıq olduğunu göstərir. Eyni zamanda BƏƏ-nin bu turnirə evsahibliyi etməsi ölkənin gələcək, rəqəmsallaşma və gəncləryönümlü strategiyasını əks etdirir ki, bu da Azərbaycanla ortaq baxışların mövcudluğunu göstərir.

Bu baxımdan Azərbaycan-BƏƏ münasibətləri klassik diplomatik əlaqələr çərçivəsindən kənara çıxaraq, qarşılıqlı faydaya əsaslanan strateji tərəfdaşlıq modelinə çevrilib. Bu model həm regional sabitliyə töhfə verir, həm də hər iki ölkənin qlobal səviyyədə mövqelərinin möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Səfər bir daha göstərir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi xarici siyasət ölkəmizə hörmətlə yanaşan, milli maraqlarımızı nəzərə alan bütün ölkələrlə qarşılıqlı etimada və uzunmüddətli əməkdaşlığa əsaslanan münasibətlərin qurulmasına yönəlib.

Regional və qlobal balans siyasəti

Ümumən, Prezident İlham Əliyevin xarici siyasət kursunun əsasını milli maraqların prioritetliyi, ölkəmizin suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması, bərabərhüquqlu əməkdaşlıq və qarşılıqlı hörmət, daxili işlərə qarışmama, çoxşaxəli və balanslı diplomatiya prinsipləri təşkil edir. Bu prinsiplər Azərbaycanın həm regional, həm də qlobal miqyasda etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasına şərait yaradır.

Azərbaycan Prezidentinin həyata keçirdiyi xarici siyasət modeli "balanslaşdırılmış siyasət" kimi xarakterizə olunur. Azərbaycan eyni zamanda Avropa İttifaqı ilə strateji tərəfdaşlığa, qardaş Türkiyə ilə müttəfiqlik əlaqələrinə malikdir, ABŞ və digər Qərb ölkələri ilə əməkdaşlığı gücləndirir, islam dünyası və Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində fəal diplomatiya aparır, Türk Dövlətləri Təşkilatının sədri kimi bu qurumun inkişaf edərək qlobal gücə çevrilməsi üçün ardıcıl çalışır, eyni zamanda Rusiya ilə konstruktiv münasibətlərin təmin olunması yönündə müvafiq addımlar atır. Bütün bunlar Azərbaycanın heç bir güc mərkəzindən asılı olmayan müstəqil siyasət yürütməsinə şərait yaradır, heç bir xarici ölkənin, beynəlxalq qurumun ölkəmizin daxili işlərinə qarşımasına imkan vermir.

Prezident İlham Əliyevin xarici siyasətində enerji amili xüsusi yer tutur. Azərbaycan "Cənub qaz dəhlizi", TANAP və TAP, Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas-ixrac neft kəməri strateji layihələr vasitəsilə Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayır. Bu layihələr yalnız iqtisadi deyil, eyni zamanda geosiyasi əhəmiyyət daşıyaraq Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyini gücləndirir.

Xarici siyasətdə yeni mərhələ

Tarixi Zəfərimiz nəticəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin bərpası ölkənin xarici siyasətində fundamental dönüş nöqtəsi yaradıb. Uzun illər beynəlxalq gündəmdə əsas mübarizə mövzusu olan Qarabağ məsələsinin həlli ilə Azərbaycan artıq postmünaqişə mərhələsinə qədəm qoyub və bu, diplomatik prioritetlərin mahiyyətini də köklü şəkildə dəyişib.

İlk növbədə xarici siyasətin gündəmi müdafiə və haqq mübarizəsindən inkişaf və təşəbbüskarlıq mərhələsinə keçib. Ərazi bütövlüyünün bərpasına qədər beynəlxalq platformalarda əsas məqsəd Azərbaycanın haqlı, ədalətli mövqeyinin tanıdılması idi. Bu gün isə rəsmi Bakı regional əməkdaşlıq, iqtisadi inteqrasiya, enerji təhlükəsizliyi və nəqliyyat-logistika layihələri ilə daha fəal və təşəbbüskar mövqedən çıxış edir.

Yeni reallıq Ermənistanla münasibətlərə də birbaşa təsir göstərib. Ermənistana göndərilən taxılın Azərbaycan üzərindən daşınmasına şəraitin yaradılması, Azərbaycanın neft məhsullarının ilk partiyasının Ermənistana göndərilməsi tarixi Vaşinqton görüşündən sonra sülhə doğru nə qədər mühüm irəliləyişlərin əldə edildiyini göstərir.

Suverenliyin bərpası Azərbaycanın beynəlxalq legitimliyini də möhkəmləndirib. Rəsmi Bakı öz addımlarını beynəlxalq hüquq normaları əsasında quraraq, "yeni reallıqların qəbul edilməsi" tezisini xarici siyasətin əsas kommunikasiya xəttinə çevirib. Bu isə ölkənin beynəlxalq təşkilatlar və tərəfdaş dövlətlərlə dialoqunda mövqelərini daha inamlı şəkildə müdafiə etməsinə imkan yaradır.

Eyni zamanda regional və qlobal səviyyədə Azərbaycanın manevr imkanları genişlənib. Münaqişə faktorunun aradan qalxması çoxvektorlu xarici siyasətin daha çevik icrasına şərait yaradıb. Enerji diplomatiyası, "yaşıl enerji" layihələri, Orta dəhliz kimi nəqliyyat təşəbbüsləri ölkəmizin xarici siyasətinin əsas alətlərinə çevrilib və dövlətimizi etibarlı tərəfdaş kimi ön plana çıxarıb.

Bu mənada Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpası yalnız hərbi-siyasi qələbə deyil, eyni zamanda xarici siyasətin keyfiyyətcə yeni mərhələyə keçididir. Bu mərhələ Azərbaycanın regional liderlik ambisiyalarını gücləndirir, beynəlxalq nüfuzunu artırır və ölkəni postmünaqişə dövrünün aktiv oyunçusuna çevirir.

Etibarlı tərəfdaş

Bu kontekstdə son dövrlərdə Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində müşahidə olunan dinamika da xüsusi diqqət çəkir. Vaşinqtonla dialoqun yenidən intensivləşməsi Azərbaycanın postmünaqişə dövründə artan geosiyasi çəkisinin göstəricisi kimi qiymətləndirilməlidir. Enerji təhlükəsizliyi, regional kommunikasiyalar, "yaşıl enerji" və Orta dəhliz kimi mövzular ABŞ ilə münasibətlərdə əsas əməkdaşlıq istiqamətlərinə çevrilir. Bu, Azərbaycanın Qərb üçün etibarlı və proqnozlaşdırıla bilən tərəfdaş statusunu daha da möhkəmləndirir.

Eyni zamanda ABŞ ilə münasibətlərin inkişafı Prezident İlham Əliyevin çoxvektorlu xarici siyasət xəttinin mühüm elementidir. Azərbaycan nə bir qütbə bağlanır, nə də geosiyasi qarşıdurmaların tərəfinə çevrilir. Əksinə, rəsmi Bakı Şərq-Qərb, Şimal-Cənub əməkdaşlıq oxlarında balansı qoruyaraq, milli maraqlara əsaslanan praqmatik siyasət yürüdür. ABŞ ilə əməkdaşlığın dərinləşməsi də məhz bu balanslı yanaşmanın tərkib hissəsidir.

Multilateral diplomatiya

Ölkəmiz multilateral diplomatiya xəttini də uğurla həyata keçirir. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövrü (2019-2023) cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə dövlətimizin multilateral diplomatiyada qazandığı ən mühüm nailiyyətlərdəndir. Bu dövrdə Azərbaycan inkişaf etməkdə olan ölkələrin maraqlarını fəal şəkildə müdafiə etmiş, qlobal ədalət, bərabərlik və beynəlxalq hüquq prinsiplərinin təşviqində aparıcı rol oynamışdır. Bu isə Azərbaycanın beynəlxalq arenada etibarlı və məsuliyyətli aktor kimi mövqeyini daha da gücləndirmişdir.

Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi, dövlətin milli maraqlarına əsaslanan, praqmatik və strateji baxımdan düşünülmüş xarici siyasət xətti nəticəsində Azərbaycan regional liderliyini daha da möhkəmləndirmiş, qlobal səviyyədə söz sahibi olan dövlətə çevrilmiş, müstəqil və balanslı xarici siyasət modeli ilə nümunə göstərilən ölkələrdən biri olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin xarici siyasət kursu Azərbaycanın uzunmüddətli inkişaf strategiyasının ayrılmaz tərkib hissəsi kimi gələcəkdə də ölkəmizin beynəlxalq mövqelərinin güclənməsinə xidmət edəcəkdir.

İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan. - 2025.- 27 dekabr (№ 273).- S.10.